

BIOHOSPODÁRSTVO NA SLOVENSKU

Biohospodárstvo:
Ako odomknúť jeho potenciál? 1

GABRIELA MATEČNÁ:
Našou snahou je posilniť postavenie
poľnohospodárov v potravinovej
vertikále 2

Čo nám radia priekopníci
v biohospodárstve? 4

Každý región môže mať svoje
biohospodárstvo 5

Keď sa veda stretne s priemyslom 6

FOKUS:
Biohospodárstvo: Minulosť,
prítomnosť a budúcnosť 7

Autori špeciálu:
Andrej Furik, Jakub Šimkovič

zdroj www.adobe.stock.com

BIOHOSPODÁRSTVO: AKO ODOMKNÚŤ JEHO POTENCIÁL?

V prijímaní stratégie udržateľného biohospodárstva zaostávajú najmä štáty strednej a východnej Európy. Pomôcť majú regióny.

Regióny sú kľúčové. To je hlavný odkaz bratislavskej konferencie o biohospodárstve, ktorú v rámci slovenského predsedníctva v Rade EÚ zorganizovalo Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v spolupráci s Národným poľnohospodárskym a potravinárskym centrom (NPPC).

„Biohospodárstvo je dnes nutnosť, nie len jedna z možností ako efektívne a udržateľne využívať biomasu a obnoviteľné zdroje,“ vyhlásila na úvod konferencie ministerka pôdohospodárstva Gabriela Matečná.

Do zavádzania stratégie udržateľného biohospodárstva v Európe je podľa nej potrebné rovnomernejšie zapojiť práve regióny, keďže môžu z biohospodárstva najviac vyťažiť. Ide aj o Slovensko.

ČO JE BIOHOSPODÁRSTVO?

Pod biohospodárstvo spadajú všetky odvetvia hospodárstva, ktoré využívajú obnoviteľné biologické zdroje zo zeme a mora, ako aj biologický odpad na produkciu potravín, krmiva, biomateriálov a energie.

S neustálym rastom celosvetovej popu-

lácie sú prírodné zdroje čoraz viac ohrozené. Neudržateľná je aj globálna závislosť na fosílnych palivách, ktorá navyše ohrozuje životné prostredie.

V roku 2012 preto Európska komisia predstavila stratégiu pre udržateľné biohospodárstvo, ktorej cieľom je podporiť inovatívne a udržateľné využívanie obnoviteľných zdrojov v Európe.

NEVYUŽITÝ POTENCIÁL

Svoje stratégie odvtedy prijalo niekoľko členských štátov a regiónov EÚ. Stredná a východná Európa však zaostáva. „Potenciál pre biohospodárstvo je tu pritom úplne najväčší,“ poznamenal riaditeľ sekcie Európskej komisie pre biohospodárstvo John Bell.

Udržateľné biohospodárstvo podľa neho nemôže zostať len špecialitou vybraných krajín. Musí sa stať európskou a celosvetovou normou.

POTREBNÁ JE SPOLUPRÁCA

V súčasnosti prebieha revízia európskej stratégie biohospodárstva. Konferencia v Bratislave nadviazala na aprílové stretnutie zainteresovaných strán v Utrechte ako aj na nedávny biohospodársky kongres v poľskom meste Lodž.

„Menej emisií, šetrné obhospodarovanie pôdy, kvalitné potraviny s biohodnotou,

Partner:

John Bell, zdroj NPPC, autor foto Júlia Šimáková

využitie odpadov, to sú témy dneška," povedala pre EurActiv.sk generálna riaditeľka NPPC Dana Peškovičová.

Pri riešení týchto tém musia podľa nej spolupracovať všetky zainteresované strany, od výskumníkov, cez agropodnikateľov, až po samotné regióny.

AKO ZAPOJIŤ VEREJNOSŤ?

Podľa Charliny Vitchevovej zo Spoločného výskumného centra Európskej komisie (JRC) musí byť jednou zo zainteresovaných strán aj občianska spoločnosť. „Musíme byť udržateľní nielen kvôli nasledujúcim generáciám, ale aj kvôli tej našej," varovala.

Občania vytvárajú dopyt, ktorý priemysel dotlačí k tomu, aby si zvolil síce nákladnejšie riešenia, ale zároveň tie, ktoré si želá verejnosť. Verejnosti ale často chýba ucelená predstava o biohospodárstve. Jej dopĺňanie je tiež jednou z úloh tretieho sektoru, dodala aktivistka Meadhbh Bolgerová.

HROZÍ KOLONIZÁCIA VIDIEKA?

Niektoré postupy, ktoré sa dnes zaraďujú k biohospodárstvu sú známe už stovky rokov, napriek tomu tu zostáva nevyužitý potenciál. Vidiecke oblasti zápasia s vyludňovaním a Európska únia je v tomto ohľade kontraproduktívna, myslí si generálny tajomník farmárskej lobby COPA-COGECA Pekka Pesonen.

Ako príklad použil Belgicko, kde sa strácajú malé a stredné poľnohospodárske podniky. Pýta sa preto, či sa takto podarí priniesť výhody komunitám. Pesonen nadhodil jednu z mála kontroverzných tém. Obáva sa, že vidiek kdekoľvek v Európe môžu „kolonizovať" väčšie, mnohokrát nadnárodné podniky.

Na druhej strane, spolupráca verejnej správy a inovatívnych podnikov funguje dobre. Generálna tajomníčka združenia EuropaBio Nathalie Mollová to potvrdila: „Ak prijmete nejaký nástroj, tak funguje. Je to len o odvahe." ■

GABRIELA MATEČNÁ: NAŠOU SNAHOU JE POSILNIŤ POSTAVENIE POĽNOHOSPODÁROV V POTRAVINOVEJ VERTIKÁLE

Prechod na biohospodárstvo je dnes podľa ministerky nutnosť. Uplatnenie jeho princípov môže pomôcť agrosektoru aj vidieku.

Biohospodárstvo na Slovensku. Ktorých odvetví slovenského poľnohospodárstva sa prechod na biohospodárstvo týka najviac?

Téma biohospodárstva zahŕňa oblasti pôdohospodárstva, lesníctva, rybného hospodárstva, výroby potravín a krmív, výrobu energií z obnoviteľných zdrojov, sektor chémie a biotechnológie. Biohospodárstvo je v súčasnosti nutnosť, nie iba jedna z možností, ako efektívne a udržateľne narábať s biomasou a prírodnými zdrojmi.

Kde sa momentálne nachádzame a aký je plán do budúcnosti?

Podpora biohospodárstva na Slovensku je zabezpečená aj prostredníctvom vybraných typov investícií Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020 (PRV). Tento program poskytuje možnosť požiadať o podporu v oblasti investícií spojených s využívaním OZE, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účel biohospodárstva vrátane zvýšenia energetickej efektívnosti.

Rovnako je možné podporiť investície zamerané na prechod na nízkouhlíkové hospo-

dárstvo odolné voči zmene klímy v odvetviach poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva a tiež investície, zamerané na zníženie emisií skleníkových plynov a amoniaku z poľnohospodárstva.

Akú úlohu zohrávajú v tejto otázke regióny?

Stratégia biohospodárstva bola na pôde Európskej únie oficiálne vyhlásená v roku 2012. Počas uplynulých rokov sa v niektorých európskych krajinách podarilo definovať národné a regionálne stratégie a začať úspešne realizovať praktické kroky. Rok 2016 sa nesie v znamení revízie stratégie biohospodárstva. Významné podujatia a aktivity, štúdie a prognózy expertov Európs-

„Rok 2016 sa nesie v znamení revízie stratégie biohospodárstva.“

skej komisie zamerané na budúce potreby pôdohospodárskeho výskumu v kontexte biohospodárstva, jasne poukázali na potrebu rovnomernejšieho zapojenia regiónov do budovania a implementácie stratégie biohospodárstva.

V oblasti agrosektora sa slovenské predsedníctvo zaoberá otázkou posilnenia po-

stavovania poľnohospodárov v potravinovom a dodávateľskom reťazci. Uplatnenie princípov biohospodárstva vo výrobe môže priniesť pridanú hodnotu a tým pomôcť vytvoriť podmienky pre lepšiu konkurencieschopnosť agrosektora vo vybraných odvetviach, vrátane vidieka.

Ak sa na Európsku úniu spýtate nespokojných ľudí, často vám ako príčinu svojej nespokojnosti uvedú, že EÚ ničí naše poľnohospodárstvo. Je táto kritika oprávnená?

Prístupové rokovania nových členských krajín boli pomerne zložité. Podmienky pre staré členské štáty a prístupujúce neboli a stále nie sú rovnaké. Avšak, veľmi dobrým príkladom je Poľská republika, ktorá tesne pred podpisom prístupovej zmluvy do EÚ z desiatich nových členských štátov EÚ si na poslednú chvíľu ešte vyrokovala niekoľko výnimiek a zmien, najmä v oblasti poľnohospodárskej politiky. To jej spôsobilo, že je o 6 až 7 miest z hľadiska dotačnej politiky lepšie na tom ako SR. Má lepšie podmienky z hľadiska dotácií, ako je priemer EÚ, ale aj ako je priemer EÚ-12.

Dotačný systém poskytovaný v rámci EÚ ale určite pomohol aj slovenským poľnohospodárom. Spoločná poľnohospodárska

(pokračovanie na ďalšej strane)

politika obsahuje množstvo ustanovení a mechanizmov, ktoré riadia výrobu a spracovanie poľnohospodárskych výrobkov a obchodovanie s nimi. V súčasnosti sa vidiecky rozvoj stáva ťažiskom spoločnej poľnohospodárskej politiky. Ide len o správne nastavenie a využívanie systému.

Čisto hypoteticky, ako by na tom bolo slovenské poľnohospodárstvo bez EÚ?

Je náročné na takúto otázku odpovedať, keďže Slovenská republika je srdcom Európy. Za pozitíva vstupu do EÚ určite vnímam zvýšenie konkurencie vo všetkých oblastiach hospodárstva, rozvoj spolupráce s výrobcami v EÚ pri prenikaní na „tretie trhy“, nové podnikateľské príležitosti v EÚ, spoločné riešenie globálnych problémov.

Negatíva vidím, že by sme boli v pozícii tzv. tretej krajiny bez ekonomických a neeko-

„Je mnoho tém, v ktorých sa bez spoločného postupu na európskej úrovni nepohneme.“

nomických výhod, izolácia zo svetového globálneho trendu, strata trhov, pokles zamestnanosti a prosperity, ale aj nedostupnosť prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie, čo by sa mohlo prejavíť na oslabení pozície slovenskej ekonomiky a teda aj poľnohospodárstva.

Ako Vy ako ministerka vnímate potrebu poukazovať na to, čo sa nám na spoločných riešeniach nemusí pozdávať, a tým, že kvôli nadmernej kritike začnú občania strácať dôveru v európske inštitúcie?

Je mnoho tém, v ktorých sa bez spoločného postupu na európskej úrovni nepohneme. Patria sem napríklad nekalé obchodné praktiky, dvojaká kvalita potravín, ale aj globálna zmena klímy, čo azda najviac pociťujú farmári. Našou snahou je posilniť postavenie poľnohospodárov v potravinovej vertikále a toto je téma, ktorá rezonuje v celej Európskej únii.

Bez spoločného postupu to jednoducho nepôjde. Je nevyhnutné prijať dlhodobé systémové opatrenia, aby sme zabezpečili trvalú udržateľnosť potravinového dodávateľského reťazca. Pretože nedostatok potravín v súčasnosti neznamená automaticky nedostatok potravín aj v budúcnosti.

Podpora poľnohospodárov nie je iba o európskych peniazoch. Priestor na zlepšovanie existuje zjavne aj na národnej úrovni. Ako je Vaše ministerstvo spokojné s tým, koľko prostriedkov zo štátneho rozpočtu si poľnohospodárstvo odkrojí?

Ministerstvo pracuje v podmienkach konsolidácie verejných financií a aktívne spolupracuje na zefektívňovaní verejných výdavkov. Snažíme sa dôsledne dodržiavať princíp, že každé investované euro z verejných

zdrojov do poľnohospodárskej prvovýroby musí mať svoj prínos v podobe kvantitatívneho a kvalitatívneho zlepšenia parametrov poľnohospodárskej produkcie.

Som toho názoru, že nový rámec podporných mechanizmov pre programové obdobie 2014 – 2020 je adekvátny a stimuluje akceleračné a multiplikačné efekty na udržateľný rozvoj sektoru. Úspechom je, že pri rokovaniach o alokáciách príjmov štátneho rozpočtu na budúci rok sme dosiahli, aj napriek prebiehajúcej konsolidačnej úsilii, primerané financovanie národných podporných nástrojov. Rizikom, z pohľa-

Gabriela Matečná, zdroj MPaRV SR

du financovania slovenského poľnohospodárstva, ostáva sanácia mimoriadnych nepriaznivých udalostí. Ide však o riešenie vážnych trhových nerovnováh, ktorých dôsledky je len ťažko predvídať a ak nastanú, budú predmetom bilaterálnych rokovaní s Ministerstvom financií SR.

V súčasnom období je na poľnohospodárov dlhodobý kladený enormný tlak. Na ministerstve veľmi citlivo vnímame danú situáciu a prijímame opatrenia a kroky, ktoré podpora poľnohospodárskych výrobcov, prevažne v sektoroch, kde je potenciálna možnosť vytvárania pracovných miest. Pripravené sú opatrenia podľa Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ v oblasti Programu rozvoja vidieka do roku 2020, priamych platieb, opatrenia pre mladých a malých farmárov, oblast podpory zlučovania a vytvárania organizácií výrobcov v rôznych komoditách, oblast realizácie školských programov, propagačných a podporných programoch na trhu EÚ a tretích krajín a podobne.

Som presvedčená, že na vyriešenie súčasnej krízovej situácie je potrebné podniknúť kroky na Európskej úrovni a hľadať rezervy v rozpočte, ktoré by mohli byť využité v najviac postihnutých sektoroch.

Slovenské predsedníctvo v Rade EÚ je príležitosťou na to, aby sa pozornosť viac upriamila na témy, ktoré chceme v Rade pre poľnohospodárstvo a rybárstvo riešiť my. Čo by mala Rada v týchto mesiacoch dosiahnuť, aby sme mohli hovoriť o úspechu?

Najdôležitejšiu témou Slovenska je posilnenie postavenia poľnohospodára v dodávateľsko-odberateľskom reťazci. Slovensko sa snaží presadiť potrebu spoločnej európskej legislatívy a na dosiahnutie tohto cieľa sú zamerané aj naše aktivity na Rade. Vyvrcholením našej snahy by malo byť prijatie záverov Rady v tomto duchu. Ďalšou dô-

ležitou témou je dosiahnutie dohody na znení predpisu o ekologickej poľnohospodárskej výrobe, ktorý by viedol k lepšej harmonizácii predpisov v tejto oblasti. Rovnako dôležitou témou je aj stav na poľnohospodárskych trhoch a implementácia balíčka pomoci sektorom v kríze, ktorý bol schválený v júli 2016, počas SK PRES.

Slovenská republika, napriek tomu, že je vnútrozemská krajina zohráva počas nášho predsedníctva dôležitú úlohu v rámci agendy rybárskej politiky. Rady ministrov budú venované stanoveniu rybolovných možností na roky 2017 a 2018. Táto otázka je politicky citlivá pre prímorské krajiny, nakoľko je v nich rybolov hospodársky dôležitým prvkom. Počas októbrovej Rady ministrov sa dosiahla jednomyselná politická dohoda k stanoveniu rybolovných možností pre Baltské more na rok 2017. November sa bude venovať hlbokomorským populáciám a hlavná decembrová Rada stanoveniu rybolovných možností pre Čierne more a pre ostatné populácie.

Podarilo sa na európskej úrovni nastoliť témy, ktoré dlhodobo rezonovali u nás, akými sú nekalé obchodné praktiky a mliečna kríza?

(pokračovanie na ďalšej strane)

Nekalé obchodné praktiky zásadným spôsobom deformujú primerané rozdeľovanie marže v potravinovom dodávateľskom reťazci. Nie sú len občasným javom v obchodných vzťahoch, ale stali sa systémovou súčasťou fungovania potravinového dodávateľského reťazca. Aj keď k uplatňovaniu nekalých obchodných praktík podľa praktických skúseností alebo podnikateľských prieskumov dochádza najmä zo strany maloobchodu voči spracovateľom, ich negatívne dopady sa prenášajú ďalej najmä na samotných poľnohospodárov.

Som presvedčená, že nekalé obchodné praktiky majú svoj podiel na oslabovaní finančnej politiky Európskej únie, ktorá ročne investuje 56 miliárd eur na podporu poľnohospodárstva. Ani tieto finančné prostriedky však nie sú schopné vykrývať straty poľnohospodárov, ktoré vznikajú tým, že za svoje produkty nedostanú primerané finančné plnenie. Či už zo strany spracovateľov, ktorí sú pod cenovým tlakom maloobchodu, alebo priamo od maloobchodu. Ak ceny pre spotrebiteľov nekopírujú dodávateľské ceny, je zrejmé, že sa vytvára priestor na zvýšenie zisku maloobchodu na úkor dodávateľov.

V tejto súvislosti by som rada ocenila aktivitu Európskeho parlamentu v júni tohto roku, ktorá viedla k prijatiu Správy o nekalých obchodných praktikách v potravinovom dodávateľskom reťazci. Otvorila sa tak

cesta k hľadaniu spoločných efektívnych riešení, v rámci ktorých bude potrebné akceptovať názorovú pluralitu, rešpekt k slobodnému podnikaniu a trhovému hospodárstvu. Rovnako bude potrebné hľadanie nástrojov na zabezpečenie udržateľnosti celého potravinového reťazca. Možno s určitou predpokladať, že dobré legislatívne riešenie žiadnym spôsobom neobmedzí

„Nekalé obchodné praktiky sa stali systémovou súčasťou potravinového dodávateľského reťazca.“

podnikateľské aktivity subjektov, ktoré uplatňujú férové obchodné praktiky. Dobré legislatívne riešenie by mohlo priniesť pozitívna dvadsiatim členským krajinám, ktoré prijali nejakú formu regulačného opatrenia.

Čo sa týka mliečnej krízy, postihla štáty EÚ vo veľkom rozsahu. Prepád cien mlieka a mliečnych výrobkov bol dlhodobý a zapríčinil existenčné problémy pre farmárov v rámci celej EÚ. Po riešení tejto situácie volali všetky členské štáty a medzi nimi aj SR. V rámci slovenského predsedníctva kladieme veľký dôraz na sledovanie poľnohospodárskych trhov a sme pripravení riešiť situáciu na najvyššej úrovni. Výsledkom snažení členských štátov aj Slovenska bolo prijatie podporných opatrení tzv. „Júlového balíčka“ na júlovej Rade ministrov už počas SK PRES.

Tento balíček obsahoval predĺženie intervencií a súkromného skladovania, opatrenie pre redukciu produkcie mlieka v EÚ (150 mil. eur), ako aj priamu finančnú pomoc pre sektor v objeme 350 mil. eur. Všetky tieto opatrenia dopomohli k stabilizácii sektora v ktorom už badať mierne náznaky v náraste cien za komodity ako maslo a sušené mlieko. V najbližších mesiacoch sa očakáva aj zotavenie cien za surové kravské mlieko.

Zaujala nás nedávna debata o tom, že poľnohospodárstvo je príležitosť zamestnať dlhodobou nezamestnaných. Bude sa táto téma ďalej rozvíjať vo forme nejakého programu?

Podpora poľnohospodárskej zamestnanosti je koncepčným nástrojom pomoci pre sektor poľnohospodárstva. V novom programovom období sme dosiahli, že môže byť táto pomoc financovaná z dvoch zdrojov. Prvým je štandardná schéma štátnej pomoci pre podporu zamestnávania znevýhodnených a značne znevýhodnených osôb.

Druhým, novým, zdrojom je využitie Európskeho sociálneho fondu na znižovanie dlhodobej štrukturálnej nezamestnanosti formou stimulácie zamestnanosti v poľnohospodárstve. V súčasnosti pracujeme na tom, aby sa tieto zdroje mohli efektívne využiť predovšetkým na podporu zvyšovania zamestnanosti v najmenej rozvinutých regiónoch. ■

ČO NÁM RADIA PRIEKOPNÍCI V BIOHOSPODÁRSTVE?

Bez zdieľania skúseností sa biohospodárstvo robiť nedá.

Stratégia pre biohospodárstvo môže fungovať na európskej, národnej, aj regionálnej úrovni. Spôsobov ako podporiť biohospodárstvo, teda inovatívne a udržateľné vyžívanie obnoviteľných zdrojov v pôdohospodárstve, lesníctve, rybnom hospodárstve, pri výrobe potravín, krmív a energie, je taktiež niekoľko.

Bratislavská konferencia o biohospodárstve bola aj o zdieľaní skúseností zainteresovaných strán a ukážke úspešných riešení v tejto oblasti.

FÍNSKO: SPOLUPRÁCA ŠTÁTU A REGIÓNŮV

„Ďalšou vlnou hospodárstva je biohospodárstvo,“ začal svoj príhovor Asko Peltola z fínskeho regiónu Južná Ostrobothnia.

Fínsko je vďaka bohatstvu prírodných zdrojov a odbornosti v oblasti výskumu a inovácií jedným z priekopníkov v oblasti biohospodárstva. Svoju národnú stratégiu predstavilo v roku 2014. „Na jej vytvorení spolupracovali všetky regióny Fínska,“ zdôraznil Peltola.

Do roku 2025 by malo biohospodárstvo vo Fínsku dosiahnuť obrat 100 miliárd eur a vytvoriť 100,000 nových pracovných miest.

Štát a regióny majú v rámci stratégie svoje vlastné úlohy. „Štát by mal vytvárať podnety a rušiť byrokratické prekážky. Regióny by zas na základe svojich skúseností mali vyberať tie najefektívnejšie projekty,“ vysvetlil Peltola.

Upozornil aj na dôležitosť vzdelávania detí, „ktoré o biohospodárstve môžu potom učiť aj nás dospelých“.

BIOKOMUNITY

„Nezabúdajme, že máme úroveň aj pod regiónmi. Biohospodárstvo musíme stavať od komunit,“ vyhlásil jeden z organizátorov Biohospodárskeho kongresu v Lodži, Andrzej Siemaszko.

(pokračovanie na ďalšej strane)

To, že stredná a východná Európa zaostáva v prechode na biohospodárstvo podľa neho nie je celkom pravda. „Na biohospodárstvo ide v strednej Európe cez 20 miliárd eur z európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF),“ upozornil Siemaszko.

„V Poľsku si biohospodárstvo stanovilo ako strategickú prioritu (RIS3) 16 regiónov. Ďalšie regióny už dokonca aj majú svoje stratégie, v ktorých možno len nepoužívajú výraz biohospodárstvo,“ vysvetlil.

Iniciatíva na prechod na biohospodárstvo musí podľa neho prísť z miestnej úrovne. To je aj jeden z hlavných bodov tzv. Lodžskej deklarácie o bioregiónoch, ktorú predstavili na nedávnom kongrese.

ŠTYRI PRÍKLADY Z FRANCÚZSKA

S rozvojom biohospodárstva majú na severovýchode Francúzska bohaté skúsenosti. Regióny Grand Est a Hauts-de-France poslúžili ako príklad fungujúceho spojenectva poľnohospodárskych družstiev. Z jednotlivých fariem sa postupne stal ekosystém s desiatkami spoločnosťami, ktorý je schopný prilákať univerzitný výskum a startupy.

Na jednom mieste v blízkosti mesta Remeš sídli vedľa seba biorafinéria, farma s výmerou 240 hektárov a Univerzita Reims-Champagne-Ardenne. Tento systém sa vytvára posledných 30 rokov. Rozvíjaním spolupráce inovatívnych spoločností vznikli združenia, akým je Groupe Avril, ktoré dnes zamestnáva 7200 ľudí a generuje ob-

rat 6 miliárd eur. „Je to dôkaz, že biohospodárstvo môže fungovať,“ uviedol zástupca združenia Groupe Avril Jean-François Rous.

Diskutujúci sa zhodli na tom, že je potrebné do dodávateľského reťazca zapojiť miestne firmy. Vzorom tohto zapojenia môže byť biohospodársky klastor IAR (Industry and Agro-resource Cluster). Antoine Peeters vysvetlil úlohu klastru veľmi jednoducho: „Nechávame ľudí, aby spolu hovorili.“

Aby sa podobné úspechy opakovali, potrebujú podniky konzistentné legislatívne prostredie. Jean-Marie Chauvet z nadácie Fondation Jacques de Bohan povedal: „Bez ohľadu na farbu politikov musíme udržiavať vytrvalý kontakt.“ ■

KAŽDÝ REGIÓN MÔŽE MAŤ SVOJE BIOHOSPODÁRSTVO

Kľúčom k udržateľnému biohospodárstvu je spolupráca regiónov, vedy, priemyslu a vlády, povedal pre EurActiv.sk člen Výboru regiónov ROGIER VAN DER SANDE. V ceste však stále stojí priemysel fosílnych palív.

Aká je úloha regiónov v biohospodárstve?

Regióny sú kľúčové, pretože majú blízko k aktérom v tejto oblasti. To je dôležité najmä pri podpore inovácií.

Regióny lepšie poznajú potreby firiem a výskumných ústavov a dokážu ich spájať s vládou a s občianskou spoločnosťou. Pomáhajú tiež zapojiť ostatné zainteresované strany, čo je pre účinnú implementáciu rozhodujúce. Trojité prepojenie znalostí, priemyslu a vlády tento proces značne urýchľuje.

Regióny tiež poznajú miestne hodnotové reťazce aj inovačný potenciál projektov. Dokážu teda poskytnúť základné služby a vybavenie pre firmy a výskumné inštitúcie, čo výrazne podporuje inováciu a rast.

Zdá sa, že regióny v strednej a východnej Európe sú pomalšie pri zavádzaní stratégie biohospodárstva. Ako sa môže táto situácia zlepšiť?

Mnoho regiónov pracuje na svojej vlastnej stratégii biohospodárstva. Je dôležité uvedomiť si, že neexistuje jedna univerzálna stratégia. Každý štát, región či partnerstvo naprieč Európou má svoje vlastné špecifiká v závislosti od odbornosti, používaných postupov a dostupných zdrojov. Preto je tak dôležité aby regióny zaradili biohospodárstvo do svojich špecializovaných stratégií (tzv. Smart Specialisation Strategies – RIS3).

Všeobecne platí, že regióny strednej a východnej Európy sa stále do veľkej miery spoliehajú na európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) a zaostávajú v inovatívnejších oblastiach. Je tu napríklad menšia dostupnosť biomasy aj slabšia spoluprá-

Rogier Van Der Sande zdroj zuid-holland.nl

„Je dôležité uvedomiť si, že neexistuje jedna univerzálna stratégia.“

ca v rámci klastrov (veda-priemysel-vláda).

Potrebná je preto účinná spolupráca regiónov, ktoré prepoja všetky zainteresované strany, vrátane občanov, ako konečných príjemcov bioproduktov. V tomto ohľade pozitívne vnímam iniciatívy ako CEI (Central European Initiative), ktoré uľahčujú regiónom prechod na biohospodárstvo cez siedmy programový rámec (FP7).

Ktoré sektory hospodárstva môžu najviac vyťažiť z prechodu na biohospodárstvo? Môžete ukázať aj na konkrétne príklady?

Prospešné to môže byť pre všetky sektory. Veľa príkladov máme aj v mojom regióne.

Čo sa týka biohospodárstva, sme súčasťou medziregionálneho klastra, tzv. Bio-Delty, v ktorej spolupracujú holandské regióny Zuid-Holland, Severné Brabantsko a Ze-

eland. Pod heslom „agro stretá chémiu“ úspešne podporujeme odvetvia biohospodárstva zaradené v stratégiách RIS3.

Ďalším dobrým príkladom spolupráce zainteresovaných strán je projekt Waste2Chemicals. Ide o spoluprácu verejných aj súkromných partnerov s cieľom vytvoriť atraktívne prostredie pre firmy, ktoré začínajú podnikáť v obehom hospodárstve a biohospodárstve.

Čo sú, podľa Vás, najväčšie prekážky v prechode na biohospodárstvo?

Je potrebné zvýšiť povedomie o výhodách biohospodárstva. Výrobcovia ani spotrebiteľia nevedia, čo všetko môžu bioprodukty ponúknuť. Pojmy ako recyklácia a udržateľnosť sú známejšie než pojem „biohospodárstvo“.

Okrem toho sú náklady na bioprodukty vyššie ako na produkty na báze fosílnych palív. To, v kombinácii s nedostatočnou informovanosťou stavia bioprodukty do slabej konkurencieschopnej pozície.

(pokračovanie na ďalšej strane)

Priemysel fosílnych palív navyše stále dostáva dotácie a nie je naňho vyvíjaný dostatočný tlak aby spĺňal kritériá udržateľnosti. Novovznikajúci trh s biopodnikmi tak čelí vážnym prekážkam.

Okrem udržateľnosti, môže byť biohospodárstvo ziskové?

Udržateľný rozvoj sa musí zamerať na tri „P“: planéta, populácia, profit. Tieto tri veci pritom musia byť v rovnováhe. Biohospodárstvo môže byť dôležitým hnacím motorom rastu a zamestnanosti so silným sociálno-ekonomickým dopadom. Má napríklad potenciál zvýšiť konkurencieschopnosť spracovateľského priemyslu.

Má Európska únia podporovať biohospodárstvo systémom zhora nadol, alebo opačne, zdola nahor?

Musíme dosiahnuť synergiu medzi týmito

dvoma spôsobmi. Prechod na udržateľné biohospodárstvo nepríde prirodzene. Vyžaduje si to koordinované úsilie a spoluprácu medzi zainteresovanými stranami, priemyslom, odbornými inštitúciami aj vládami na všetkých úrovniach (európskej, národnej, regionálnej).

„Všeobecne platí, že regióny strednej a východnej Európy sa stále do veľkej miery spoliehajú na európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) a zaostávajú v inovatívnejších oblastiach.“

Európska vláda by spolu s firmami mala naplno investovať do výskumu a vývoja, do inovácii a udržateľnej výroby, do rozširovania trhu priemyselných odvetví, ako aj do

inteligentnej regulácie. Prechod na biohospodárstvo predstavuje veľkú príležitosť na posilnenie európskeho hospodárstva.

Vládne organizácie musia prebrať rolu prvého zákazníka. Ak spravíme verejné obstarávanie viac udržateľné, podporíme trh s bioproduktami aj obehové hospodárstvo.

Európska komisia navrhuje zdvojnásobiť Európsky fond pre strategické investície (EFSI). Pôjdu peniaze na biohospodárstvo aj odtiaľto?

EFSI môže slúžiť aj ako investičný fond pre bioprojekty. Nemyslím si ale, že by to mal byť primárny zdroj financovania.

Projekty si musia najskôr stanoviť jasný plán a ciele, ktoré chcú dosiahnuť. Až potom by sa mali pozrieť na to, ktorý zdroj financovania im najlepšie sedí. Môžu to byť EŠIF, ale aj národné a regionálne fondy. ■

KEĎ SA VEDA STRETNE S PRIEMYSLOM

zdroj Wikimedia Commons public domain

Únia má nástroj na mobilizáciu súkromných prostriedkov v prospech biohospodárstva. Vďaka nemu vzniká tiež slovenská biorafinéria BIOSKOH.

Získať financie na projekty v oblasti biohospodárstva je možné cez verejno-súkromné partnerstvo (PPP) medzi Európskou úniou a konzorciom Bio-based Industries, ktoré zastrešuje platforma Bio-based Industries Joint Undertaking (BBI JU).

Na obdobie 2014 – 2020 je v BBI JU dostupných 3,7 miliardy eur. 975 miliónov pochádza z európskeho programu na podporu vedy, výskumu na inovácií Horizont 2020, zvyšných 2,7 miliardy tvoria súkromné investície. Cieľom je podporiť výskum a zá-

roveň priniesť uplatniteľné riešenie.

Výkonný riaditeľ BBI JU Philippe Mengal tvrdí, že fosílna ekonomika je iba krátkym obdobím v histórii ľudstva. Budúcnosťou je biohospodárstvo, ktoré je podobne sebestačné ako v minulosti ako prírodná ekonomika.

Ako v praxi nahradiť fosílnu palivá mohli v pondelok vidieť návštevníci Bratislavskej konferencie o biohospodárstve.

NA CESTE Z LABORATÓRIA K OBČANOM

Od púpavových pneumatík, až po oblečenie vyrobené z mliečnych vlákien, či nákupné tašky z kompostu a vysoko výkonný

bioetanol. Zelené výrobky, ktoré získali európske financie, majú mnoho podob.

„Máme tu zopár produktov a dúfame, že v budúcnosti dokážeme produkovať ešte viac zelených výrobkov pre každodenné potreby občanov EÚ,“ uviedol Mengal. Spoločnosť na podujatí predstavila projekty BIOSKOH, EXILVA a FIRST2RUN a PULP2VALUE, ktoré slúžia ako príklad zavádzania nových technológií do praxe.

BIOSKOH bude unikátnou biorafinériou druhej generácie. Na jej vzniku sa podieľa konzorcium 11 organizácií, vrátane Národného poľnohospodárskeho a potravinárskeho centra (NPPC), česko-slovenského podniku Energochemica a Farmy Oborín. Modernú výrobu etanolu podporila EÚ čiastkou vyše 21 miliónov eur.

BEZ POVEDOMIA VEREJNOSTI TO NEPÔJDE

Pod hlavičkou BBI JU v súčasnosti prebieha 36 projektov, ktoré majú ďalej prehĺbiť spoluprácu medzi rozličnými ekonomickými odvetvami.

Nezaneďbateľnou zložkou rozvoja biohospodárstva je všeobecný nárast povedomia. Niektoré z podporených projektov patria pod tzv. CSAs (Coordination and Support Actions), pričom rozvíjajú didaktiku a pomocou vzdelávania vedú k väčšej podpore zo strany verejnosti.

„Znamená to, že svoju výskumnú činnosť a výrobný proces dokážu odkomunikovať a vysvetliť. Potenciál sektora sa tak prenáša na koncových užívateľov, t.j. občanov EÚ. Únia chce zabezpečiť, že jej občania budú v centre inovačného diania,“ povedal riaditeľ sekcie Európskej komisie pre biohospodárstvo John Bell. ■

FOKUS: BIOHOSPODÁRSTVO: MINULOSŤ, PRÍTOMNOSŤ A BUDÚCNOSŤ

Čo je biohospodárstvo? Aká je stratégia EÚ pre prechod na udržateľné biohospodárstvo? Ako je na tom Slovensko?

MÍLNIKY

- **September 2005:** Európska komisia predstavila koncept znalostného biohospodárstva
- **Máj 2007:** Nemecké predsedníctvo v Rade EÚ predstavilo tzv. „Kolínsky dokument“, v ktorom nezávislí experti identifikovali hlavné priority znalostného biohospodárstva do roku 2030
- **Február 2012:** Európska komisia prijala stratégiu a akčný plán „Inovácie pre udržateľný rast: biohospodárstvo v Európe“
- **Jún 2013:** Európsky parlament prijal Správu o inováciách pre udržateľný rast
- **November 2013:** Vláda SR schválila Stratégiu výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu (RIS3) na roky 2014 - 2020
- **December 2013:** Európska únia spustila program Horizont 2020 pre financovanie výskumu a inovácií
- **Október 2015:** Stály výbor pre poľnohospodársky výskum (SCAR) vydal Výhľadovú správu o udržateľnom biohospodárstve
- **December 2015:** Summit o biohospodárstve v Berlíne
- **Apríl 2016:** Konferencia zainteresovaných strán v Utrechte; predstavenie Programu zainteresovaných strán pre biohospodárstvo
- **Október 2016:** Biohospodársky kongres v Lodži; predstavenie Lodžskej deklarácie bioregiónov
- **Október 2016:** Bratislava Bioeconomy Conference
- **Marec 2017:** Európska komisia predstaví svoj návrh revízie stratégie pre biohospodárstvo

ČO JE BIOHOSPODÁRSTVO?

Biohospodárstvo nie je novinka. Ide o **využívanie prírodných zdrojov** na výrobu potravín, krmiva či energie.

S neustálym rastom celosvetovej populácie a priemyslu sú však tieto zdroje pod čoraz väčším tlakom. Neudržateľná je aj globálna závislosť na fosílnych palivách, ktorá navyše ohrozuje životné prostredie.

Cieľom biohospodárstva sa preto v posledných rokoch stalo najmä **udržateľné** využívanie obnoviteľných prírodných zdrojov ako aj **biologického odpadu**. Pre dosiahnutie tohto cieľa sú nevyhnutné **inovácie**

v oblasti pôdohospodárstva, lesníctva, rybného hospodárstva, ako aj pri výrobe potravín a energie.

Stratégiu pre udržateľné biohospodárstvo už prijala niekoľko krajín vo svete. Svoju má od roku 2012 aj Európska únia.

Prechod na rozsiahlejšie a udržateľnejšie využívanie obnoviteľných zdrojov však v členských štátoch prebieha **nerovnomerne**. Zaostávajú najmä krajiny strednej a východnej Európy, vrátane **Slovenska**.

STRATÉGIE

EURÓPSKA ÚNIA

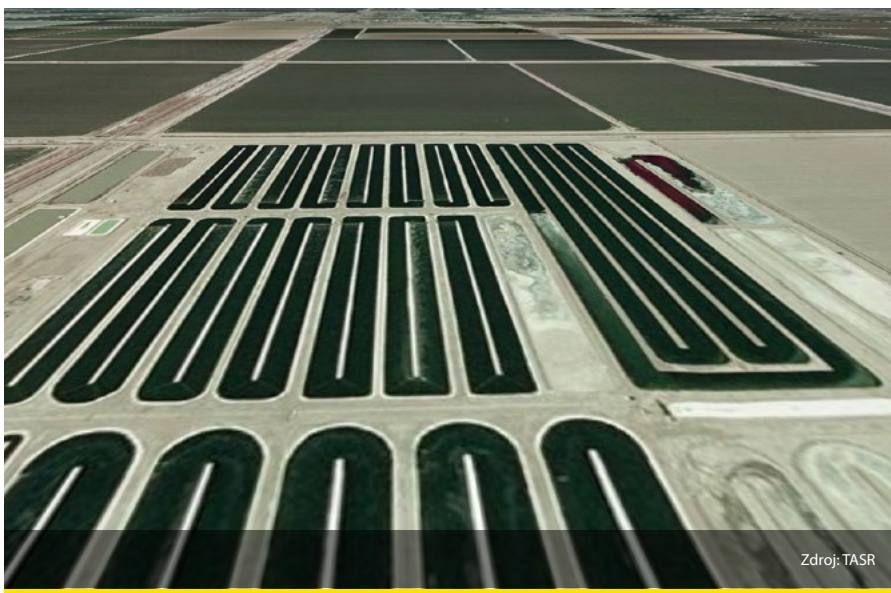
Európska komisia predstavila stratégiu a akčný plán s názvom „**Inovácie pre udržateľný rast: biohospodárstvo v Európe**“ vo februári 2012. Jej prípravu viedla vtedajšia komisárka pre vedu, výskum a inovácie Márie Geoghegan-Quinnová, ktorá pri predstavení vyhlásila:

„Európa musí pretransformovať svoje hospodárstvo a pripraviť sa na **koniec rop-**

pečnosti, udržateľnejšieho a inovatívnejšieho hospodárstva s **nižším množstvom emisií** aj vytvorenie nových pracovných miest a **regionálny rozvoj**.

Stratégia má **tri hlavné piliere**:

- **Vývoj nových technológií a procesov v oblasti biohospodárstva.** Ide najmä o podporu investícií do výskumu a inovácií zo zdrojov EÚ, členských štátov ako aj súkromného sektora.
- **Posilnenie trhov a konkurencieschopnosti v sektoroch biohospodárstva** prostredníctvom udržateľného zintenzívňovania prvovýroby, lepšieho využitia odpadov, ale aj výmeny poznatkov pre zvýšenie efektívnosti výroby a využívania zdrojov.
- **Presadzovanie užšej spolupráce tvorcov politiky a zainteresovaných strán** zriadením Panela pre biohospodárstvo, monitorovacieho strediska, a prostredníctvom organizovania pravidelných konferencií.

Zdroj: TASR

nej éry. Väčšie využívanie obnoviteľných zdrojov už nie je iba jednou z možností, ale **nevyhnutnosťou**. Výskum a inovácie musia byť našou hnacou silou prechodu spoločnosti založenej na fosílnych zdrojoch na biologickú spoločnosť. Prospeje to nášmu životnému prostrediu, potravinovej a energetickej bezpečnosti a konkurencieschopnosti Európy v budúcnosti“.

Obrat biohospodárstva v roku 2012 dosiahol výšku takmer **2 miliardy €** a už vtedy v ňom bolo zamestnaných viac ako 22 miliónov ľudí, čo predstavuje **9 % celkovej zamestnanosti EÚ**.

Cieľom je teda okrem **potravinovej bez-**

PODPORA INOVÁCIÍ

Financovanie výskumu a inovácií v oblasti biohospodárstva z verejných zdrojov prebieha hlavne cez program Horizont 2020. Pre spoločenskú výzvu Potravinová bezpečnosť, udržateľné poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, morský a námorný výskum a výskum v oblasti vnútrozemských vôd a biohospodárstva bolo na roky 2014 – 2020 z rozpočtu Únie vyčlenených **2,8 miliardy €**.

Biohospodárstva sa však týkajú aj ďalšie spoločenské výzvy v programe Horizont 2020 ako napríklad Bezpečná, čistá a efek-

(pokračovanie na ďalšej strane)

tívne využívaná energia či Opatrenia v oblasti klímy, životné prostredie, efektívne využívanie zdrojov a suroviny.

Získať financie na projekty v oblasti biohospodárstva je možné aj cez **verejno-súkromné partnerstvo (PPP)** medzi Európskou úniou a konzorciom Bio-based Industries, ktoré zastrešuje platforma Bio-based Industries Joint Undertaking (**BBI JU**).

Na obdobie 2014 - 2020 je v BBI JU dostupných **3,7 miliardy €**. 975 miliónov pochádza z európskeho rozpočtu a programu Horizont 2020, zvyšných 2,7 miliardy tvoria súkromné investície.

EFEKTÍVNEJŠIE VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV A ODPADU

Jedným z hlavných predpokladov pre rozvoj biohospodárstva je, že biomasa a biologický odpad sa dajú využívať efektívnejšie a udržateľnejšie.

Stredobodom stratégie je teda **rozvoj biorafinérií**, ktoré využívajú obnoviteľné suroviny na vytváranie biopalív a bioproduktov. Biorafinérie by mali súťažiť s tradičnými ropnými rafinériami a tak znížiť emisie skleníkových plynov a závislosť od dovozu palív. Podporiť by mali aj rozvoj vidieka vytvorením pracovných miest na lokálnej úrovni.

V súčasnosti veľká väčšina zariadení v pre-

Stratégia tiež upozorňuje na značný **potenciál biologického odpadu** ako alternatívy chemických hnojív a zdroja bioenergie. Pretransformovanie odpadu na energiu môže predstavovať **2% z cieľa EÚ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov**. Zneškodnenie jednej tony potravinového odpadu pritom stojí európskeho daňovníka 55 až 99 €.

Biohospodárstvo je teda súčasťou **obehového hospodárstva**. Často sa o ňom hovorí ako o „zelenom srdci obehového hospodárstva“.

UŽŠIA SPOLUPRÁCA

Jedným z hlavných princípov stratégie prechodu na udržateľné biohospodárstvo je **spolupráca zainteresovaných strán**. Európska komisia zastrešuje niekoľko platforiem, ktoré majú podporiť spoluprácu, výmenu informácií a osvedčených postupov v tejto oblasti.

Európske inovačné partnerstvo pre produktivitu a udržateľnosť v poľnohospodárstve (EIP AGRI) založila Komisia v roku 2012. EIP AGRI združuje poľnohospodárov, výskumných pracovníkov, firmy a mimovládne organizácie s cieľom **podporiť výskum a inovácie** v oblasti poľnohospodárstva.

kandidátske a pridružené krajiny.

Jednou z hlavných úloh výboru je vypracovať **výhľadové správy** (Foresight exercises), ktoré slúžia na preskúmanie súčasných politik a nastavenie priorít vo výskume. V roku 2015 SCAR vydal správu zameranú na budúcnosť biohospodárstva (4th SCAR Foresight Exercise), v ktorej identifikoval 3 možné scenáre pre udržateľné biohospodárstvo do roku 2050.

Zdôrazňuje, že výroba materiálov, potravín, krmiva a energie bude v Európe udržateľná, ak **nárast ponuky** biomasy bude sprevádzať aj **nárast dopytu** po nej.

Navrhnuť **konkrétne opatrenia** pre rozvoj biohospodárstva v Európe má za úlohu špecializovaný **Panel pre biohospodárstvo**, ktorý spája zástupcov rôznych politických oblastí ako aj odvetví priemyslu.

V roku 2016 Panel obmenil členstvo a prijal novú úlohu - dokončiť Program zainteresovaných strán pre biohospodárstvo, ktorý predstavili na aprílovej konferencii v Utrechte. Finálnu verziu dokumentu by mal panel predstaviť na začiatku roka 2017, ako súčasť revízie stratégie pre biohospodárstvo.

Súčasťou stratégie pre biohospodárstvo bolo aj vytvorenie monitorovacieho strediska, ktoré mapuje informácie a dáta o projektoch v oblasti biohospodárstva v EÚ aj mimo nej.

Monitoring má na starosti **Spoločné výskumné centrum** Európskej komisie (JRC).

ČLENSKÉ ŠTÁTY EÚ A SVET

Vlastnú stratégiu pre podporu biohospodárstva má v súčasnosti **45 krajín** vo svete.

Ako príklad sa často spomína najmä stratégia **Spojených štátov**. Národný plán biohospodárstva predstavila Obamova administratíva rovnako ako EÚ v roku 2012.

Americká stratégia je však v porovnaní s tou európskou širšia a o čosi detailnejšia. Okrem klasických odvetví biohospodárstva sa zameriava aj na **sektor zdravotníctva**.

Príkladom je často aj prístup Kanady. Tá síce nemá vypracovanú národnú stratégiu, no jej vláda intenzívne podporuje projekty súkromného sektoru ako aj verejné výskumné iniciatívy.

V EÚ prijalo, alebo pracuje na vytvorení vlastnej stratégie pre biohospodárstvo dohromady **15 členských štátov**. Ide najmä o krajiny západnej a severnej Európy.

Za priekopníkov sa dajú označiť najmä Nemecko a škandinávské krajiny (Fínsko, Švédsko, Nórsko, Dánsko, Island, Grónsko).

Nemecko prijalo svoju národnú stratégiu v roku 2013. Už od roku 2009 však spolkovej vláde radila expertná skupina, tzv. Nemecská rada pre biohospodárstvo.

zdroj Európska komisia photo Benoit Bourgeois

vádzke produkuje **biopalivá tzv. prvej generácie** z kukurice, pšenice, cukrovej repy, či cukrovej trstiny. Produkcia biopalív z biomasy, napríklad z lisovaného dreva, je len v počiatočnom štádiu.

Zefektívniť by sa mala ja **poľnohospodárska prvovýroba**. Cieľom je dosiahnuť udržateľnú úrodu **efektívnejším využívaním produktívnej pôdy** so zachovaním biodiverzity a zdravých ekosystémov. To by malo odvetviám poľnohospodárstva priniesť aj značný dodatočný príjem, čím by sa vytvorili nové pracovné príležitosti v týchto odvetviach.

V rámci EIP AGRI funguje niekoľko pracovných skupín, v ktorých má zastúpenie aj **Slovensko**.

S EIP AGRI úzko spolupracuje **Stály výbor pre poľnohospodársky výskum** (SCAR), ktorý bol založený už v roku 1974 a opätovne spustený v roku 2005. SCAR je riešiteľským zdrojom poradenstva v oblasti biohospodárstva a jedným z hlavných katalyzátorov spolupráce národných výskumných programov.

V súčasnosti v ňom má zastúpenie **37 krajín** - okrem všetkých členských štátov EÚ aj

Nemecká stratégia sa sústreďuje najmä na podporu **výskumu a inovácií** v oblasti biohospodárstva. Pre tento zámer vyčlenila nemecká vláda z rozpočtu viac než **2,4 miliardy €**.

Fínsko má svoju národnú stratégiu pre biohospodárstvo od roku 2014. Na jej prípravu fínska vláda úzko spolupracovala s **regiónmi**, ktoré majú hlavné slovo pri výbere projektov, ktoré získajú podporu.

Do roku 2025 by malo biohospodárstvo vo Fínsku vďaka tejto stratégii dosiahnuť obrat **100 miliárd €** a vytvoriť 100,000 nových pracovných miest.

SLOVENSKO

Slovensko, podobne ako ostatné krajiny strednej a východnej Európy vlastnú stratégiu pre biohospodárstvo **nemá**.

Jej implementácia však je jedna z priorit stratégie **RIS3**, ktorú schválila slovenská vláda ešte koncom roka 2013.

„Podpora biohospodárstva na Slovensku je zabezpečená prostredníctvom vybraných typov investícií Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020,“ povedala pre EurActiv.sk ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Gabriela Matečná.

Prechod na biohospodárstvo je podľa nej „nutnosť“. Upozornila tiež, že do budovania a implementácie stratégie treba **rovnomernejšie zapojiť regióny**.

To je aj jeden z hlavných odkazov práve prebiehajúcej **revízie** európskej stratégie pre udržateľné biohospodárstvo.

AKO ĎALEJ?

Proces preskúmania a revízie odštartovalo vydanie **výhladovej správy SCAR** o udržateľnom biohospodárstve na konci minulého roka. Odvtedy sa uskutočnilo niekoľko **konzultácií a konferencií**.

V máji sa zainteresované strany stretli na konferencii v **Utrechte**, kde predstavili svoj návrh Programu pre biohospodárstvo. Od-

zdroj www.adobe-stock.com

porúčajú v ňom niekoľko opatrení, ktoré majú podporiť prechod na biohospodárstvo:

- EÚ by spolu so súkromným sektorom mala vytvoriť niekoľko **vzorových projektov**, ktoré by boli založené na **regionálnych prioritách** a efektívnym využívaní biomasy.
- Väčšia podpora **vzdelávania** o biohospodárstve
- Prijatť opatrenia na **zvýšenie dopytu** po bio-produktoch
- Predstaviť **ambiciózne a záväzné ciele** o využívaní bio-produktov vo **verejnom obstarávaní**
- Od roku 2017 by EÚ mala podporovať biohospodárstvo sumou minimálne **5 miliárd € ročne** (dotácie na fosílnu palivá dosiahli v roku 2015 **5,3 bilióna dolárov**).

Na dokončení Programu v súčasnosti pracuje Panel pre biohospodárstvo.

O revízii stratégie biohospodárstva diskutovali zainteresované strany aj na tzv. biohospodárskom kongrese v poľskom meste Lodž. Výsledkom kongresu bolo predstavenie Lodžskej deklarácie bioregiónov, ktorá podčiarkuje dôležitosť zapojenia a **spolupráce regiónov** v oblasti biohospodárstva.

Na stretnutia v Utrechte a v Lodži nadviazala aj **Bratislavská konferencia o biohospodárstve**, ktorá sa konala 17. októbra.

V rámci slovenského predsedníctva v Rade EÚ ju zorganizovalo Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v spolupráci s Národným poľnohospodárskym a potravinárskym centrom (NPPC).

Závery tejto konferencie bude prezentovať ministerka Matečná aj na **novembrovom zasadnutí Rady** EÚ pre poľnohospodárstvo a rybné hospodárstvo.

Dokončenie revízie stratégie pre biohospodárstvo sa očakáva v polovici roku 2017. ■

Organizátori konferencie:

Pre viac informácií
o EurActiv Špeciáloch...

KONTAKTUJTE NÁS:

Andrej Furik, Editor,
+421 911 320 439, furik@euractiv.sk
Zuzana Gabrižová, Šéfredaktorka,
+421 254 432 633, gabrizova@euractiv.sk
Pavel Nikodem, Výkonný riaditeľ,
+421 910 929 575, nikodem@euractiv.sk

KDE NÁS NÁJDETE:
Štefánikova 19
811 05 Bratislava

VYDAVATEL:
I-Europa s.r.o.
www.euractiv.sk